SISIF ŞI STRĂINUL

PAUL DI FILIPPO

Traducere din limba engleză
ALEXANDRU MANIU

Deși a publicat romane, incluzând două în colaborare cu Michael Bishop, PAUL DI FILIPPO dă semne că ar fi unul dintre acei autori foarte rari, asemeni lui Harlan Ellison și Ray Bradbury, care și-au făcut un nume mai ales în proza scurtă. Povestirile lui au apărut aproape peste tot în anii optzeci și nouăzeci, și continuă în noul mileniu: *Interzone*, *SCI FICTION*, *The Magazine of Fantasy & Science Fiction*, *Science Fiction Age*, *Realms of Fantasy*, *The Twilight Zone Magazine*, *New Worlds*, *Amazing*, *Fantastic*, *Asimov's Science Fiction* și în multe alte reviste mai mici și antologii. Volume de proză scurtă: *The Steampunk Trilogy*, *Ribofunk*, *Calling All Brains!*, *Fractal Paisleys* și *Strange Trades*. Mai trebuie menționate romanele *Ciphers*, *Lost Pages*, *Joe's Liver*, *A Mouthful of Tongues: Her Totipotent Tropicanalia* și *Fuzzy Dice*. Cele mai recente sunt *Creature from the Black Lagoon: Time's Black Lagoon* și *Plumage From Pegasus*. Povestirile lui au apărut în Antologiile Dozois 19 și 21. Di Filippo este, de asemenea, un bine cunoscut critic și are o rubrică în două reviste de prestigiu, iar scrierile sale critice apar atât în *Asimov's Science Fiction*, cât și în *The Magazine of Fantasy & Science Fiction* – o onoare unică. Mai mult chiar, scrie recenzii și alte articole critice în *Science Fiction Weekly*, *Locus Online*, *Tangent Online* etc.

În cele ce urmează ne trimite într-un timp bizar, pentru a asista la o versiune extrem de interesantă (deși puțin posibilă) despre cum ar fi putut fi viața unui mare autor într-un univers întru câtva diferit...

Albert Camus era sătul. Sătul de slujbă. Sătul de viață. Sătul de nețărmuritul imperiu în slujba căruia se punea zi de zi, oricât de mică ar fi fost problema.

Cu toate astea, simțea că nu avea altă cale decât să meargă înainte, urnind pe veci, asemenea lui Sisif, bolovanul pe povârnișul muntelui. Viitorul său era prestabilit, fără posibilitatea de a renunța sau de a începe o nouă viață.

Stătea în biroul său, în Palatul Imperial din Alger, cu capul sprijinit în mâini. De treizeci și șase de ore nu pusese geană pe geană, trudind la pregătirile pentru festivitățile bianiversare ce aveau să vie. Era 1954, însemnând jumătate de veac de la glorioasa descoperire a razelor N și patruzeci de ani de la nașterea Imperiului Francez, ieșit din carapacea sufocantă a celei de-a Treia Republici. Pe tot cuprinsul Imperiului, de la insulele adumbrite de palmieri ale Caraibelor, până-n înverzitele țărmuri ale Americii de Sud, de la junglele fierbântate ale Indochinei, până în seninele lagune ale Polineziei, străbătând roșieticele savane și câmpii ale Africii, până în singuraticele insule din Oceanul Indian, oriunde flutura mândrul drapel francez, în colonii sau protectorate, se desfășurau pregătiri similare.

Imagini uriașe înfățișând chipul neînduplecat al împăratului și strălucitului inventator René Blondlot, pleșuv și cu barbișon, trebuiau înălțate pretutindeni, sub fâșii nesfârșite de pânză tricoloră. Fațadele clădirilor publice necesitau o curățire cu raze N, folosite la capacitate minimă. Sălile de bal trebuiau decorate, furnizorii de alimente consultați, itinerarul paradelor însemnat pe hartă, autorizațiile vânzătorilor ambulanți ștampilate, invitațiile trimise. Arabii nevoiași trebuiau strânși pe vapor și expediați în provincii. Îngustele străzi în trepte din Casbah trebuiau închise pentru a preveni orice demonstrație, fie ea cât de mică, împotriva francezilor și a festivităților. (Era preferabil să pleci urechea la plângerile negustorilor, a căror

activitate fusese zăgăzuită din pricina acestor măsuri, decât să dai socoteală reporterilor insolenți privind cadavrele demonstranților, făcute praf de tunurile cu raze N ale polițiștilor.) Și, poate cel mai important, măsurile de securitate pentru vizita împăratului trebuiau verificate și reverificate.

Desigur, superiorul lui Camus, generalul-guvernator Merseault, nu era deloc de ajutor. Broscoiul acela gras și încrezut se pricepea de minune la a ține discursuri scrise de alții pentru el sau la a strânge mâinile oamenilor de afaceri înainte de a-și strecura șpertul în buzunar. Dar când venea vorba de a duce la capăt ceva folositor, neșcolitul Merseault (un om cu rude sus-puse în Franța) se bizuia în totalitate pe sluga sa, Camus, instruit în relații externe la prestigioasa Ecole Nationale D'Administration.

Își înălță capul din podul palmelor și un zâmbet amar încolți pe chipul său arătos și noduros deopotrivă, sub o claie deasă de păr uleios și negru, brăzdat cu însemnele poverilor. *Ah, mamă, tată,* gândi el, *de-ați fi aici să-l vedeți pe micul vostru băiețel, pentru care v-ați luat de la gură și ați pus bănuț cu bănuț ca el să primească cea mai bună educație din patria străveche. La numai patruzeci și unu de ani se vede puterea din spatele unui tron pipernicit, și cu toate astea e în culmea nefericirii.*

Dar părinții lui nu puteau să fie martori azi la nefericirea sa. Pieriseră amândoi în Alger, în timpul răscoalelor împotriva negrilor din 1935, pe când imperiul abia intrase în cel de-al treilea veac, iar Camus însuși se afla în siguranța Parisului. Muriseră atâția oameni în acel holocaust, arabi și europeni deopotrivă, înainte ca ostașii imperiali să restabilească ordinea cu armele lor temute și vehiculele blindate, toate având la bază razele N. De la acea demonstrație de forță, în Algeria, precum

și în restul provinciilor imperiului, au domnit pacea și armonia, cu prețul mai multor masacre educative.

Surâsul sarcastic îi pieri, gândind la sângeroasele începuturi ale noului ev de pace și prosperitate peste care guverna Parisul. Se întinse după pachetul de țigări de lângă scrumiera ce dădea pe-afară, scoase una și o aprinse. Fumatul era un obicei dezgustător, dar necesar, și în orice caz scuzabil într-o epocă în care cancerul la plămâni putea fi vindecat cu raze N medicale, raze care-i vindecaseră cu aceeași ușurință tuberculoza din copilărie. Firește, dacă pacientul făcea parte din elită. Trase din țigară și se lăsă pe spătar, îngăduindu-și câteva minute de binecuvântată lenevie. Două muște bâzâiau în preajma tavanului înalt al biroului său mic, neîmpodobit, auster. Razele orbitoare ale soarelui de vară algerian săgetau lumină cerească, oglindite din mult iubita Mediterană, veche de când lumea, și împrăștiate în fâșii topite prin lemnul storurilor venețiene, prefăcând biroul într-o cușcă de strălucire amestecată cu umbră. Cu toate astea, înăuntru era răcoare, mulțumită instalațiilor de aer condiționat cu energie N.

Mintea lui Camus pribegea prin locuri nerostite, când ecranul televizorului interbirouri bâzâi, apoi înfățișă figura lucrată în raze N a asistentei, Simone Hié, o femeie severă, cam de vârsta lui.

– M'sieur Camus, ambasadorul american dorește să vă vadă.

Camus se îndreptă și stinse țigara.

– Roagă-l să intre.

Când ușa se deschise, Camus era deja în picioare și ocolea masa pentru a-l întâmpina pe diplomat.

– Domnule ambasador Rhinebeck, rosti Camus în engleza sa cu accent grav, în timp ce strângea mâna ambasadorului,

mă bucur să vă văd. Trag nădejde că reprezentanța voastră a primit toate invitațiile pentru diversele festivități. Înțelegeți, fără aceste invitații, accesul nu va fi permis la evenimente. O măsură de securitate...

Rhinebeck, un om cu părul argintiu și falca proeminentă, îl întrerupse într-o manieră grosolană. Nu era pentru prima oară când Camus era deopotrivă impresionat și îngrozit de mojicia tipică a americanului.

– Da, da, toată hârțogăraia a fost înmânată asistenților mei. O chestiune mai importantă mă aduce aici. Trebuie numaidecât să mă prezint în fața generalului-guvernator pentru a înainta un protest oficial.

Una dintre nenumăratele însărcinări ale lui Camus era să împiedice ca astfel de cereri enervante să ajungă la obtuzul Merseault.

– Un protest oficial? În ce chestiune? Cu siguranță un asemenea gest grav nu e necesar între două națiuni aflate în amiciție, așa cum este cazul Statelor Unite și al Imperiului. Sunt convins că vă pot fi de ajutor în rezolvarea oricărei probleme neînsemnate.

Ochii albaștri ai ambasadorului sclipiră ca oțelul din spatele tenului său înnegrit de soare. În ciuda aerului condiționat, Camus începu să transpire. Cele două muște care se învârtiseră mai devreme în înaltul tavanului bâzâiau acum enervant la înălțimea capului său. Dori să le îndepărteze cu mâna, dar se abținu, pentru a nu se face de râs.

– Nu e o problemă neînsemnată, spuse Rhinebeck. Ostașii imperiali au reținut un grup de turiști americani nevinovați la granița de sud cu Nigerul. Refuză să le dea drumul până nu vor fi supuși unui interogatoriu din partea serviciilor voastre

secrete. Se zvonește chiar că s-ar putea să-i trimită la Paris. Aceste fapte nesocotesc toate tratatele, protocoalele și standardele internaționale. Trebuie să-i vorbesc lui Merseault numaidecât, pentru a cere eliberarea lor.

Camus chibzui la vorbele ambasadorului. La granița cu Nigerul se găsea o instalație militară de proporții, unde aveau loc cercetări cu raze N considerate prea primejdioase pentru a fi întreprinse în patria natală. Să fi fost acești „nevinovați turiști americani" spioni, căutând să fure ultimele descoperiri în tehnologia care-i conferise Franței o supremație mondială de netăgăduit? Foarte posibil. Dacă așa stăteau lucrurile, Merseault, în stilul său caracteristic, amatoricesc și credul, ar fi putut să cedeze cererilor lui Rhinebeck și să-i pardoneze pe americani, în dauna intereselor Imperiului. Camus nu putea să permită un asemenea lucru. Mai bine să lase afacerea asta în mâna omniprezentei Direction Générale de la Securité Extérieure.

Era sătul de Imperiu, nu încăpea îndoială. Dar la urma urmei, era cel mai bun loc pe care-l știa. Calea pe care trebuia s-o urmeze deveni limpede și orice urmă de șovăială se risipi.

Sosise timpul să mai urnească o dată bolovanul la deal.

– Domnule ambasador, cu regret, dar nu pot înainta cererea dumneavoastră pentru o întrevedere cu generalul-guvernator. În ciuda acestui fapt, vă asigur că voi supraveghea personal situația și vă voi aduce la cunoștință soarta compatrioților dumneavoastră.

Tot avântul lui Rhinebeck se risipi în fața refuzului hotărât al francezului. Dintr-odată părea îmbătrânit.

– Alte ziduri, să-nțeleg. Mă așteptam la mai mult din partea ta, Albert, cu gândul la prietenia noastră. Dar la urma urmei trebuia să mă aștept la un asemenea răspuns de la cineva aflat

în poziția ta. Îți dai seama că America are ghearele tocite, când vine vorba de Imperiu. N-avem ce să oferim la schimb, avem mâinile legate, nu putem să facem amenințări pentru a determina Imperiul să îmbrățișeze punctul nostru de vedere.

– Ei, haide acuma, Henry, nu vorbi așa. Desigur exagerezi...

– Așa să fie? Oi fi știind tu ceva ce eu n-am aflat, legat de puterea noastră peste granițe. Avanposturi franțuzești cu duiumul, de jur împrejurul țării noastre, mărginind puterea noastră de acțiune, punând stavilă dezvoltării noastre firești. Quebec, Cuba, Mexico, insulele Sandwich, toate sub cârmuire franțuzească, mustind de armament cu raze N. Deficitul comercial cu Franța și teritoriile aflate sub stăpânirea ei devine tot mai apăsător, de la an la an. Aliații noștri împărtășesc aceeași soartă perdantă. Spania, Germania, chiar și fostul măreț Regat Unit, cu toții s-au dovedit neputincioși în fața cuceririlor franceze. Imperiul vostru nu cunoaște precedent în istoria umanității. Să-i spunem o superputere. Nu, mai degrabă o *hiper*putere. Nu mai există națiune care să ofere o contrapondere acțiunilor voastre. Faceți așa cum vă taie capul, în orice situație, fără a vă păsa de restul lumii. Cu toate astea, oricât de frustrantă e situația, putem ține piept unei competiții oneste în chestiuni internaționale. Dar dominarea voastră culturală din propria ogradă ne face zile fripte. Tinerii noștri imită moda franțuzească, se uită la filme franțuzești, citesc cărți în franceză. Artele tradiționale mor încet. Suntem colonizați mental de Imperiul vostru. Aceasta e cea mai perfidă amenințare dintre toate.

Camus era pe punctul de a tăgădui analiza la sânge a ambasadorului, dar realiză că tot ce spusese Rhinebeck era adevărat. Renunță la ipocrizie și rosti:

– Îmi pare rău, Henry, lumea e așa cum e. Trebuie să scoatem cât mai mult din realitatea cu care am fost puși în față.

– Ușor de zis de la înălțimea aia, rosti ambasadorul.

Se întoarse brusc și părăsi încăperea.

Neliniștea coborî în sufletul lui Camus. Trebuia să plece de la birou. Aruncă o privire la ceas și văzu că era trecut de unu după-amiaza. Avea să prânzească la restaurantul lui Céleste. Aprinse televizorul.

– Părăsesc biroul o oră.

– Am înțeles, M'sieur.

Arșița zilei de cuptor și puternicele raze solare îl păliră violent, dar cu o oarecare familiaritate. Născut și crescut pe aceste meleaguri, Camus avea clima nord-africană înrădăcinată în suflet. În anii petrecuți la Paris se simțise înstrăinat, însingurat, chinuit în egală măsură de anotimpurile nefirești ale orașului, precum și de trufia localnicilor în fața unui colonist abia sosit. Răsuflase ușurat după absolvire și fusese mutat în interes de serviciu, spre surprinderea sa, chiar pe pământul natal, pe care nu-l mai părăsise niciodată de-atunci. Dragostea nutrită pentru Alger, o așezare deschisă cerului precum o gură sau o rană, rămasă ascunsă celorlalți, fusese stimulul care-l ajutase să treacă peste angoasele și anomiile sale.

Pășind ușor de-a lungul lăbărțatului bulevard Rue d'Isly, străjuit de maiestuoasele clădiri în stil european, de aproape un veac vechime, Camus simți cum crește inima-n el. De-ar avea timp să înoate puțin, marea lui plăcere, viața ar prinde un gust mai dulce. Dar nu-și îngăduia astfel de momente, cel puțin pe perioada vizitei împăratului. Mărginit de-o parte și de alta de smochini, bulevardul era străbătut pe mijloc de șine de tramvai. Într-un punct, șinele se îndepărtau, pentru a face loc soclului pe

care era așezată statuia profesorului Blondlot, ridicând cu emfază primul generator rudimentar de raze N.

Camus privea cu drag la picioarele femeilor ce treceau pe lângă el, la marea pe care-o zărea la fiecare intersecție. Cumpără un pahar de limonadă cu gheață aromată cu petale de portocal de la un vânzător arab (cu autorizația bine pusă la vedere). În timp ce se delecta cu băutura răcoritoare, atenția îi fu atrasă de un șantier unde se adunaseră și alți curioși. Din spatele gardului răzbăteau scânteieri însoțite de trosnete. O mașinărie cu raze N despica pământul pentru a face loc primei linii de metrou în Alger, de la Aïn Allah spre centrul orașului, și mai departe, până la Aïn Naadja. Dincolo de sticla fumurie a unei deschizături, ochii lui Camus poposiră câteva clipe asupra priveliștii, apoi bărbatul o luă din loc. Spera că metroul nu va însemna capacul de sicriu pentru tramvaiul care-i umplea sufletul de nostalgie, și-și puse în gând să aloce niște subvenții vechiului sistem de transport.

În cele din urmă ajunse la restaurant.

În ușă, la locul său obișnuit, stătea Céleste, cu șorțul revărsat peste burdihan și o proeminentă mustață sură. Camus fu condus înăuntru și se așeză la masa lui obișnuită. Comandă o porție de pește, cușcuș și își răcori așteptarea cu un pahar de vin alb. Sosi și prânzul, pe care-l consumă cu plăcere, pierdut în meditații. Gândurile sale erau un caleidoscop difuz de probleme recente, vizita lui Rhinebeck numărându-se printre ele. În cele din urmă, mânată de un al doilea pahar de vin, mintea îl purtă la părinții săi răposați. Își amintea mai cu seamă anecdotele tatălui său, din vremea când asistase la nașterea Imperiului.

Era anul 1914 și Marele Război răvășea Europa. Tatăl său era ostaș în armata franceză. Departe de casa lui tropicală,

Lucien Camus și tovarășii săi erau rânduiți de-a lungul Marnei, în ajunul unei bătălii de proporții cu nemții, simțind cum moartea le dă târcoale, când s-a întâmplat miracolul care i-a scăpat de la pieire. Din spatele liniilor și-au făcut apariția arme bizare, fixate pe căruțe modificate, trase de cai, pușți cu țevi închise, sisteme ciudate de baterii, prisme și reflectoare focale. Dispuse în semicerc împotriva inamicului, aceste arme nefirești comandate de însuși mareșalul Joffre au slobozit raze violete de o imensă putere distructivă, săgeți șuierătoare ce mistuiau totul în calea lor. Trupele germane au fost rase de pe fața pământului, fără ca francezii să piardă măcar un soldat.

După această primă folosire a noilor arme, Marele Război – sau, așa cum i-au spus oamenii pe urmă cu ironie, Zadarnicul Mare Război – a mai ținut câteva luni. Nenumărate arme futuristice au fost desfășurate pe toate fronturile, zdrobind pe oricine se ridica împotriva francezilor. Tratatul de la Versailles a fost semnat în același an și trupele Antantei au ocupat Germania, contingentul francez fiind cel mai numeros, în ciuda protestelor din partea aliatelor Anglia și Rusia. (Cu patru ani în urmă, Camus urmărise cu mare interes rezultatele primelor alegeri postbelice îngăduite germanilor. Poate că acum supraveghetorii civili trimiși de Franța în teritoriul cucerit puteau fi delegați în alte zone vitale ale Imperiului.) Trecerea de la Republică la Imperiu s-a făcut la scurt timp după aceea, cu ascensiunea la tron a împăratului, vlăstarul nătâng și maleabil al unei obârșii străvechi.

Firește, toți se întrebau la acea dată, laolaltă cu Lucien și tovarășii lui, de unde proveneau armele misterioase. Peste puțin timp, publicul s-a putut delecta cu întreaga poveste glorioasă.

Cu zece ani înainte de bătălia de pe Marna, profesorul René Blondlot preda fizica la Universitatea din Nancy și era atras de nou descoperitul fenomen ce purta numele de raze X. Încercând să polarizeze aceste raze invizibile, Blondlot a construit diverse aparate ce păreau să producă o rază puțin diferită, căreia imediat i-a fost dat numele de rază N, în cinstea orașului natal al profesorului, Nancy. Inima generatorului de raze N era alcătuită din prisme și lentile.

În America, un fizician pe nume Robert Wood a încercat să reproducă experimentul lui Blondlot, nereușind însă să obțină rezultate similare. A plecat apoi la Nancy, unde l-a acuzat fără temei pe Blondlot de înșelătorie. Înarmat cu această judecată falsă și încercând să-l dea în vileag pe francez, Wood a făcut o modificare în timpul unei demonstrații-cheie, înlocuind fără să vadă nimeni prisma de cuarț rubiniu a lui Blondlot cu una făcută de el. Când, așa cum se aștepta Wood, profesorul francez va continua să susțină rezultate pe care doar el le vedea, lumea avea să afle că o piesă-cheie a aparatului era în neconcordanță cu schemele originale.

În mod ironic și meritat, șuvoiul nimicitor de energie violetă ce a ieșit din proiectorul modificat l-a ars de viu pe Wood, laolaltă cu jumătate din laboratorul lui Blondlot.

Acceptând această neprevăzută modificare, Blondlot, prăjit puțin, dar nevătămat, a izbutit să-și dezvolte descoperirea inițială. În următorii ani, a descoperit zeci de tipuri diferite ale razelor N, găsindu-le la fiecare câte o aplicație practică, de la distructiv la priincios. În cele din urmă, experimentele sale au intrat în atenția guvernului francez. La izbucnirea războiul, în iunie 1914, armata franceză construia deja de ceva vreme în secret arme cu raze N. Sub apăsarea conflagrației,

primele tunuri au fost rapid terminate și până în septembrie erau deja la Marna.

După patruzeci de ani, tehnologia razelor N, mult dezvoltată și aflată în dotarea forțelor navale, terestre și aeriene ale Imperiului, era în continuare monopolul Franței, pilonul de rezistență al unui imperiu aflat mereu în expansiune, râvnită de toate celelalte națiuni care spionau de zor în încercarea de a fura secretul. Până acum, spionajul nu dăduse roade, mulțumită DGSE. Țarina Rusiei, cadrele marxiste britanice, împăratul Chinei, pașii otomani sau președintele american, cu toții încercaseră să obțină miezul tehnologiei, pentru a-l folosi după mintea lor, însă fără succes.

Până și copiii francezi știau, deși nu mulți dintre ei se puteau lăuda, asemenea lui Camus, că părinții lor fuseseră prezenți când aparatele ce aveau să schimbe lumea au fost pentru prima oară înfățișate publicului.

Céleste îi întrerupse șirul gândurilor. Rotofeiul stăpân al restaurantului tuși politicos, apoi întinse o bucată de hârtie oaspetelui său.

– Un domn a lăsat biletul ăsta pentru dumneavoastră mai devreme, M'sieur. Vă rog să mă scuzați că era cât pe-aci să uit de el.

Camus luă bilețelul împăturit și-l deschise. Pe hârtie sta scris următorul mesaj.

Dragă Sisif,

Vino deseară la sala de dans de pe plaja Padovani. Am o propunere care-ți va schimba viața și, probabil, lumea.

Camus rămase ca lovit de trăsnet. Cum se putea ca cineva să-i cunoască pseudonimul zeflemitor, doar de el știut? Ce

propunere de neînchipuit ar putea să-l implice în evenimente cu impact mondial?

Îl chemă înapoi pe Céleste.

– Descrie-mi-l pe individul ăsta.

Proprietarul restaurantului își mângâie mustața.

– Un tip ciudat. Fără pic de păr pe cap, foarte subțirel, cu lentile fumurii ce-i tăinuiau ochii. Mai curioase însă îi erau veșmintele. Dacă-o să-l vezi în aceleași straie, n-ai cum să nu-l recunoști. Purta un costum bizar ca de acrobat, dintr-un material lucios care-i acoperea până și picioarele, ieșit la iveală prin găurile unei robe ponosite, de parcă ar fi fost izgonit din suk. Am crezut la-nceput că e de la circ. Apoi m-am gândit mai bine și cred că nu avem nici un circ prin oraș.

Camus chibzui la cele auzite. Nu știa pe nimeni cu asemenea înfățișare.

Îi mulțumi lui Céleste, vârî bilețelul în buzunar, achită nota și se întoarse la birou.

Restul după-amiezii se scurse într-o ceață încremenită. Își însoți munca mecanică la șuvoiul necontenit de hârțogăraie cu multe cești de cafea. Dar toată cofeina nu reuși să-i alunge înmărmurirea care-i învăluia cugetul, provocată de acel bilețel. Merseault îl apelă odată la televizor. Dorea să se asigure că omologul său din Congoul Francez va aduce toate femeile pe care promisese să le dăruiască în timpul festivităților. Merseault avea o slăbiciune pentru nubiene. Camus îl asigură că avea să verifice.

La ora opt își luă rămas-bun de la secretara sa la fel de muncitoare, și părăsi palatul. Luă tramvaiul două stații și ajunse la plaja Padovani.

Vestita sală de dans se afla într-o clădire uriașă de lemn, înălțată în mijlocul unei pădurici de tamariscă. Sub marchizele

proeminente, briza lovea ușor fațada orientată spre mare. La căderea nopții, globuri mari de sticlă împânzeau locul cu lumina violetă a razelor N. (Modificate adecvat, razele N puteau fi conduse prin cabluri de cupru, aidoma curentului electric.) Bărbați, femei și cupluri din toate păturile sociale intrau de-a valma în sală, bucuroși și lipsiți de griji. Dinăuntru se scurgeau acordurile unei muzici țigănești, acum la modă în Franța. Camus nu înțelegea de ce bizarul „jazz" pe care-l auzise în holul ambasadei americane nu se bucura de apreciere în afara Statelor Unite, dar tirada lui Rhinebeck despre fluxul unidirecțional de cultură ce radia din Franța îi oferi răspunsul.

Intră și comandă un pastis și un platou cu măsline și năut. Se întrebă în timp ce mânca fără tragere de inimă cum avea să-l întâlnească pe autorul bilețelului. Dacă străinul își păstra vestimentația descrisă mai devreme, total nepotrivită pentru locul acela, ar fi atras numaidecât atenția tuturor. Dar Camus avea o bănuială că întâlnirea va fi mai tainică.

Timp de o oră, se mulțumi să-i privească pe dansatori. Siluetele lor se învârteau nebunește în jurul său, ca decupajele lipite pe discul unui fonograf. Până și cea mai simplă femeie, purtată de brațele bărbatului ei îi trezea dureri aprinse. Romantismul nu avea loc în viața lui. Nevoile îi erau satisfăcute de o prostituată fără nume din districtul Marinei sau de scurtele aventuri cu vreo colegă de serviciu.

Era la capătul răbdărilor. Dădu pe gât cel de-al treilea pastis și ieși pe o punte înaltă, de unde se zărea întretăierea cerului cu marea, asemenea unei scoici deschise.

Întocmai cum îl descrisese Céleste, străinul îl aștepta pe o bancă, într-un colț slab luminat, destinat de regulă îndrăgostiților.

Glasul străinului era deopotrivă languros și electrizant. Ochii adumbriți nu-i trădau starea sufletească, dar cutele din jurul buzelor sugerau un vag amuzament.

– Ah, Albert, prietene, începusem să mă-ntreb când te vei plictisi de banalitatea dinăuntru și vei veni la mine.

Camus se apropie de străin, dar rămase în picioare.

– Cum de mă cunoști?

– Ți s-a dus vorba prin părțile de unde vin eu, Albert. Ești o vestită personalitate internațională.

– Nu mă lua în răspăr, M'sieur. Sunt un simplu slujitor al poporului, nicidecum un actor sau vreo vedetă fotbalistică.

– Am vorbit eu de asemenea lucruri? Nu cred. Alte talente te-au făcut faimos.

Camus hotărî să schimbe subiectul.

– Mai precis de unde ești?

– Un loc în același timp foarte apropiat și foarte îndepărtat.

Cu nerăbdarea crescândă, Camus rosti:

– Dacă nu dorești să-mi răspunzi firesc, te rog, păstrează-ți măcar paradoxurile astea absurde pentru tine. Am venit aici cu promisiunea unui plan care va schimba lumea. Mărturisesc că am nevoie de un leac pentru impasul agonizant în care mă aflu. Prin urmare, dă glas gândurilor tale și eu voi lua aminte la ce spui.

– Cât de direct! Nu mințeau cei care spuneau că intri iute în miezul problemei. Prea bine, prietene, iată ce am de zis. De vei coborî pe plajă și vei merge o jumătate de kilometru înspre miazănoapte, vei întâlni un om care doarme pe nisip. Pare a fi un arab de rând, dar în adevăr e un asasin profesionist din Spania, care a bătut drum lung în mare taină de la Algeciras prin Maroc și până aici. A venit să-l asasineze pe împărat,

pe durata vizitei sale. Iar sorții izbânzii trag în favoarea lui, căci e un bun meseriaș și se bucură de sprijinul câtorva simpatizanți din cercurile cele mai înalte ale Imperiului.

Camus simți cum o lamă ascuțită îi străpunge fruntea.

– Să presupunem că ce zici e adevărat, ce-ai vrea să fac? Să dau de veste autorităților? De ce nu te duci să le spui chiar tu?

Străinul își undui mâna într-un gest de dispreț subtil.

– Oh, dar asta ar fi așa de neinteresant. Ba chiar plictisitor. Vezi tu, sunt un cunoscător al alegerii, norocului și caracterului. Permit anumitor confrați de-ai mei pe care îi consider vrednici să preschimbe lumea prin comportamentul lor existențial. Tu ești un astfel de om, într-un moment și un loc-cheie. Ar trebui să te consideri privilegiat.

Camus încercă să-și păstreze cumpătul și judecata limpede. Dar cuvintele care-i ieșiră din gură nu erau mai prejos de nebunie.

– Ești din viitor.

Străinul râse cu poftă.

– O încercare bună, dar nu e cazul. Să spunem că trăiesc în același arondisment de multivers ca tine.

Camus chibzui o bucată de vreme la acest răspuns, încercând din răsputeri să-și reorganizeze propria concepție despre cosmos. În cele din urmă, întrebă:

– Acest multivers e stăpânit...?

– De nimeni. Ne tratează cu aceeași indiferență binevoitoare pe toți. Prin urmare acțiunile noastre capătă o greutate mai mare și sunt mai savuroase, nu?

Camus încuviință în tăcere.

– De-abia acum realizez că am simțit asta toată viața.

– Bineînțeles.

– Poți să arunci o privire fugară asupra diferitelor urmări ale acțiunilor mele? Va îmbunătăți o decizie de-a mea lumea pe când cealaltă o va pustii?

Străinul chicoti.

– Am față de profet, Albert? Tot ce pot să zic e că schimbarea e inevitabilă în ambele cazuri.

Camus chibzui o vreme, nemulțumit de răspuns, apoi întrebă:

– Îmi dai o mână de ajutor dacă accept provocarea?

– Firește.

Străinul își strecură mâna în faldurile robei și scoase un pistol bizar. Camus nu mai văzuse ceva asemănător.

– E foarte ușor de întrebuințat. Trebuie doar să apeși pe butonul ăsta.

Camus luă pistolul și spuse:

– Acum aș dori să fiu lăsat singur.

– Te înțeleg. O asemenea faptă se pregătește cu tăcerea inimii, asemenea unei opere de artă.

Străinul se ridică și păru că vrea să plece, dar se opri în ultima clipă, se întoarse și scoase la iveală o carte.

– Ia-o și pe asta. Succes.

Camus primi cartea. În palida lumină violetă împrăștiată de globurile de sticlă deslușì titlul scris în litere proeminente: *Mitul lui Sisif.*

Cumva, numele autorului îl cunoștea deja.

Rămase nemișcat o bucată de vreme după plecarea străinului. Coborî apoi pe plajă și o luă înspre miazănoapte, având cu el pistolul și cartea.

Exact în locul indicat de străin zăcea un om. Dormea pe o parte, cu mâinile făcute pernă sub cap. Simfonia valurilor părea un cântec de leagăn nepământesc. Chipul bărbatului profilat

în umbră îi aducea aminte de mama lui, Catherine, și ea de obârșie spaniolă, transmisă mai departe fiului ei.

Ar fi putut să facă stânga-mprejur, să plece și să dea uitării toată noaptea asta nebună. Viața ar fi intrat pe făgașul ei obișnuit și orice schimbări s-ar fi petrecut în lumea mare, n-ar fi avut nimic de-a face cu ele. Dar nonacțiunea nu reprezenta o alegere în sine? Îi trecu prin gând că putea să tragă sau putea să plece, dar probabil tot acolo ajungea.

Asasinul se foi, dar nu se trezi. Camus strânse mai tare de pistol. Fiecare nerv din trupul său era un arc de oțel.

Se scurse o secundă. Apoi alta. Apoi alta. Și nu exista cale de-a le opri.